

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-
педагогічної роботи
Мальований М.І.

« 3 » _____ 201__р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*Конструктивна географія і раціональне
використання природних ресурсів*

Освітньо-науковий рівень: доктор філософії

Спеціальність: 103 Науки про Землю

Робоча програма навчальної дисципліни «Конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів» для здобувачів ОНР доктор філософії спеціальності 103 Науки про Землю. - Умань: Уманський НУС, 2018 – 9 с.

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

д.г.н., проф. Сонько С.П.

(підпис)

Погоджено:

Гарант(и) ОНП _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

_____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

_____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та БЖД
(назва кафедри)

Протокол від «28» 08 2018 року № 1.

Завідувач кафедри _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

« » _____ 20 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету
плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від «11» березня 2018 року № 1.

Голова _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

«11» березня 2018 року

1. Опис навчальної дисципліни
«Конструктивна географія і раціональне
використання природних ресурсів»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань 10 «Природничі науки»	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 103 Науки про Землю	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		I	1
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: I рік (I сем) - 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-науковий рівень: Доктор філософії	6	
		Практичні, семінарські	
		6	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		78	
Вид контролю: Залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить :
 – для денної форми навчання 13,3:86,7.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Конструктивна географія тісно змикається з географічним прогнозом. Її синонімами, також є «антропогенне ландшафтознавство», «прогнозна географія», «перспективне ландшафтознавство», «футургеографія» (географія майбутнього). Майбутні доктори філософії отримають уявлення про раціональне природокористування як використання природних ресурсів в обсягах та способами, які забезпечують сталий економічний розвиток, гармонізацію взаємодії суспільства і природного середовища, раціоналізацію використання природно-ресурсного потенціалу, економічні механізми екологічнобезпечного природокористування.

Мета викладання дисципліни: надати уявлення майбутнім докторам філософії про те, що конструктивна географія— напрямок в географії, яке має вирішувати проблеми раціонального перетворення і розвитку природних і господарських комплексів, розміщення населення тощо.

Фахові компетентності:

мати уяву про:

- природно-технічні системи та їх конструювання.
- особливості ресурсоспоживання у різних галузях;
- умови і ресурси раціонального природокористування;

знати:

- що таке конструктивізм взагалі і в географії зокрема ;
- головні концепції конструктивної географії і природокористування;
- головні критерії екологічно-толерантного природокористування;

Програмні результати навчання:

Володіння основами теоретичних знань і практичних навичок з таких напрямів конструктивної географії і раціонального природокористування як:

- історія розвитку конструктивної географії і раціонального природокористування;
- головних протиріч конструктивної географії і напрямків їх подолання;
- основ природокористування у різних галузях господарства;
- конструювання екологічно толерантних антропогенних ландшафтів;
- обґрунтування складу, функцій та кінцевої мети формування агроландшафтів;
- оцінювання ступеню порушеності природних ландшафтів;
- обґрунтування екологічно-толерантних напрямків природокористування у різних природних зонах.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи конструктивної географії

Тема 1. Предмет, завдання та стисла історія розвитку конструктивної географії

Змістовий модуль 2. Формування уявлень про раціональне використання природних ресурсів.

Тема 2. Раціональне природокористування у предметі конструктивної географії

4. Структура навчальної дисципліни

Модуль (розділ, блок змістових модулів)		Обсяг			
№	«Конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів»	лекції	практичн	самостійна	разом
1.	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи конструктивної географії				
	Тема 1. Предмет, завдання та стисла історія розвитку конструктивної географії	4	4	48	56
	Разом за змістовим модулем 1	4	4	48	56
2.	Змістовий модуль 2. Формування уявлень про раціональне використання природних ресурсів				
	Тема 2. Раціональне природокористування у предметі конструктивної географії.	2	2	30	34
	Разом за змістовим модулем 2	2	2	30	34
Усього годин		6	6	78	90

5. Тематики практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сучасні концепції природокористування	2
2.	Ландшафтно-екологічне планування	2
3.	Екологічно толерантні системи у сільському господарстві	2
	Всього	6

6. Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни «Конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів» передбачено проведення:

– лекцій. За структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій

планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу;

– семінарські заняття. На заняттях передбачається розгляд теоретико-методичних основ конструктивної географії, зокрема розуміння меж втручання людини у природні комплекси, організації екологічно-толерантного природокористування. З метою кращого засвоєння матеріалу планується використання тестів, навчальних відеофільмів, наукових дискусій, ситуаційних задач тощо. По окремих темах планується проведення ділових ігор;

– практичні заняття. На практичних заняттях планується засвоєння практичних навиків роботи еколога у галузі конструктивної географії;

– самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання.

В системі методів навчання перевага надається активним методам. Ці методи найкраще реалізуються у самостійній роботі студентів а саме, метод літературного пошуку, знайомство з джерелами Інтернет, підготовка повідомлень та доповідей на семінарські заняття.

7. Методи контролю

Оцінка якості засвоєння навчальної програми з дисципліни «Конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів» включає поточний контроль успішності, модульний контроль та складання підсумкового заліку. За семінарські заняття аспірант може отримати максимум 50 балів. За самостійну роботу – 40 балів і за модульну контрольну – 10 балів.

8. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Модуль №1		сума	
ЗМ 1	ЗМ 2		
T1	T2		
35	25	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		

60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

Навчальний посібник «Екологічні основи збалансованого природокористування у агросфері: навчальний посібник./за редакцією С.П.Сонька та Н.В.Максименко. / Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2015.- 568 с. (Навчально-наукова серія «Бібліотека еколога». Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна (протокол №5 від 27.04.2015) <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/2462>.

Навчальні презентації в програмі «Power Point», навчальні фільми,

14. Рекомендована література

а) Основна

1. Петлін В.М. Конструктивна географія. – Львів, Вид-во ЛНУ ім.Івана Франка, 2008 р.- 589 с.

2. «Екологічні основи збалансованого природокористування у агросфері: навчальний посібник./за редакцією С.П.Сонька та Н.В.Максименко. / Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2015.- 568 с. (Навчально-наукова серія «Бібліотека еколога». Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна (протокол №5 від 27.04.2015) <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/2462>.

3. Основи екології: екологічна економіка та управління природокористуванням: Підручник / За заг. ред. д.е.н. проф. Л. Г. Мельника та д.е.н. проф. м. К. Шапочки. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 759 с.

4. Основы конструктивной географии / И. П. Герасимов, В. С. Преображенский, Ю. А. Исаков, и др. – М.: Просвещение, 1986. – 287 с.

5. Сафранов Т. А. Екологічні основи природокористування: Навч. Посібник для студентів ВНЗ. – Львів: «Новий Світ-2000», 2003. – 248 с.

б) додаткова

5. Геоекологічне обґрунтування проектів природокористування: Навч. посібник. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 332 с.
6. Гирусов Э. В. И др. Экология и экономика природопользования / Под ред. Проф. Э. В. Гирусова. – М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1998. – 455 с.
7. Дмитрук Ю. О. Урбанізовані ландшафти: теоретичні та методичні основи конструктивно-географічного дослідження. – К.: ВГЛ Обрії, 2004. – 240 с.
8. Максименко Н. В., Задніпровський В. В., Клименко О. М. Організація управління в екологічній діяльності: підручник для студ. Екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 304 с.
9. Маринич А. М., Паламарчук М. М., Гриневецкий В. Г. Конструктивно-географические основы природопользования в Украинской ССР. – М., 1990. – 440 с.
10. Некос В. Ю., Максименко Н. В., Владимирова О. Г., Шевченко А. Ю. Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище: підручн. для студ. екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – Вид 2-ге доп. і перероб. – Х.: Хну імені В. Н. Каразіна, 2007. – 288 с.
11. Реймерс Н. Ф. Природопользование: Словарь-справочник. – М.: Мысль, 1990. – 637 с.
12. Сонько С. П. Біосфероцентризм у сучасних концепціях взаємодії природи і суспільства. / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Екологічна стратегія майбутнього: досвід і новації», приуроченій до 25-річчя науково-дослідної лабораторії «Екологія і освіта» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. (30–31 березня 2017 року). <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/6164>.
13. Сонько С. П., Максименко Н. В. Про «природність» та «антропогенність» ландшафтотворення. / Людина та довкілля. Проблеми неоекології. Сучасні географічні та екологічні дослідження довкілля. - № 1-2 (25). - Харків: Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – С. 9-13. **Фахове видання.** <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/2783>.
14. Сонько С. П., Голубкіна О. М. Інтродукція як різновид екологічного збурення природних екосистем. / Матеріали наукової конференції «Перспективи розвитку лісового і садово-паркового господарства. - Умань, 2014. - 420 с. – С. 326-327. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/1220>.
15. Сонько С. П. Концепція ноосферних екосистем як продовження ідей В. І. Вернадського. / Ноосфера і цивілізація. Всеукраїнський філософський журнал. Вип. 8-9(11). - Донецьк: ДонНТУ, 2010. - С. 230-241. **Фахове видання.** <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/310>.
16. Экологические основы природопользования / Н. П. Грицан, Н. В. Шпак, Г. Г. Шматков и др. – Днепропетровск: ИППЭ НАН Украины, 1998. – 409 с.

Інформаційні ресурси

18. Інтерактивна елементарна ГІС «Об'єкти природно-заповідного фонду Уманщини і їх використання у екологічному туризмі»/ Репозитарій УНУС. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/558>
19. http://www.edgg.org/edgg_meeting_2011.html
20. <http://www.terreco.univ.kiev.ua/>
21. <http://necu.org.ua/bibloiografiya/>
22. <http://ukr.vipreshebnik.ru/ekolog/4167-ponyattya-osoblivosti-strukturni-elementi-ekologichnoji-merezhi-ukrajini.html>